

نگاه Reuters، لندن

## رقابت بکر، بازار بکر

ایران و ترکیه با استفاده از امتیازات خود در تصاحب بازارهای عراق، رقابتی جدی را آغاز کرده‌اند.

این روزها خیابان‌های شهر اربیل، مرکز کردستان عراق در شمال، مملو از پوشاک ترکیه‌ای است و در آن سوی این کشور، در شهر جنوبی بصره، پتو ساخت ایران و دیگر خودروهایی ساخت شرکت سایپا در رفت و آمدند و در عین حال، زائران ایرانی به مکان‌های مقدس عراق سفر می‌کنند.

آنکارا و تهران که به گسترش روابط دوستانه با یکدیگر روی



آورده‌اند، در حال رقابت برای بهره برداری از زمینه‌های شکوفایی آینده نفتی عراق و تسخیر بازارهای جدیدی هستند که به دلیل شرایط پس از جنگ، در این همسایه مشترک ایجاد شده‌اند. دو کشور در مذاکرات تشکیل دولت بغداد نیز قدرت نمایی کرده‌اند.

ترکیه که تاکنون یکی از شرکای تجاری اصلی عراق بوده، می‌خواهد از طریق افزایش سرمایه‌گذاری در این کشور، جای پای بزرگتری برای خود ایجاد کند تا از این طریق با نفوذ رو به افزایش ایران مقابله کرده و موقعیت خود را به عنوان یک قدرت سیاسی و اقتصادی منطقه‌ای توسعه بخشد. شرکت‌های تُرک، در هتل‌ها، املاک، صنعت و انرژی منطقه نیمه خود مختار کردستان عراق و در قسمت‌هایی از مناطق شیعه نشین جنوب این کشور که نفوذ ایران در آنها تقریباً چالش برانگیز نبوده، سرمایه‌گذاری‌های کلانی را ترتیب داده‌اند.

ایران هم شریک تجاری اصلی عراق بوده و از زمان سقوط حکومت دیکتاتوری صدام حسین، یکی از بزرگترین سرمایه‌گذاران بخش‌های ساخت و ساز و صنعت این کشور به شمار می‌رود. به گفته تحلیل‌گر گروه بین‌المللی بحران، بدون تردید ایران از سال ۲۰۰۳ نقش قابل توجهی در عراق به دست آورده و ترکیه از سال ۲۰۰۷ تلاش کرده ایران را به عقب براند. ژوست هیلترمن معتقد است در واقع دو کشور با رقابت خود، نقش یکدیگر را تعدیل می‌کنند.

### معاملات سرمایه‌گذاری انرژی

در اکتبر ۲۰۱۰، نوری المالکی بخشی از سفر خود را برای جلب حمایت منطقه‌ای در تشکیل دولت تازه عراق، به دیدار از ترکیه و ایران اختصاص داد.

بحث و جدل

نگاه Wall Street Journal و  
Associated Press، نیویورک

## تحریم و قدرت

دولت اوپاما در راه تشدید

تلاش‌ها برای خارج کردن ایران از نظام مالی جهانی، تحریم‌های مالی جدیدی را علیه سه مؤسسه مالی مرتبط با سپاه پاسداران و شرکت



کشتیرانی ایران به تصویب رسانده است. تحریم‌های یک جانبه جدید وزارت خزانه‌داری آمریکا، چند هفته پیش از آغاز دور دوم مذاکرات ۵+۱ با ایران در استانبول اعمال شده‌اند.

مقامات ارشد آمریکا در همین زمینه اعلام کرده‌اند که اقدامات جدید این کشور تأکیدی است بر این که واشنگتن و متحدانش از مبارزه مالی علیه ایران کوتاه نخواهند آمد - حتی اگر روند دیپلماتیک در مذاکرات ادامه پیدا کند. در همین زمینه، استوارت لوی، معاون وزارت خزانه‌داری آمریکا، گفته: واضح است تا زمانی که ایران به تعهدات بین‌المللی خود عمل نکند، سیاست ما برای اعمال فشار بر این کشور ادامه خواهد یافت. وی در بیانیه‌ای اعلام کرده که سپاه پاسداران و شرکت خطوط کشتیرانی ایران تلاش می‌کنند از تحریم‌ها سر باز زنند و بنابراین، همچنان قانون اصلی تحریم‌های بین‌المللی و تحریم‌های یک جانبه آمریکا خواهند بود.

### تحریم‌های قدرت ساز

پس از تصویب دور جدید تحریم‌های یک جانبه آمریکا علیه ایران، محمود احمدی‌نژاد با سخنرانی در کنفرانس مطبوعاتی در حاشیه نشست سازمان همکاری اقتصادی در ترکیه، بابتی اثر خواندن تحریم‌ها بر برنامه‌های ایران افزود: غربی‌ها تصمیم داشتند از طریق تحریم‌ها به اقتصاد ایران ضربه بزنند، اما خودشان گرفتار رکود اقتصادی شده‌اند. رییس جمهور ایران، کسانی را که در هزاره سوم، همچنان حربه تحریم‌ها را کارساز می‌دانند، عقب مانده سیاسی خواند.

احمدی‌نژاد همچنین در سخنرانی خود در شهر کرج، سیاست‌های خصمانه غرب را به ضرر مذاکرات آینده برنامه هسته‌ای دانست و خطاب به کشورهای عضو شورای امنیت گفت: ادامه مسیر قبلی راهی بن‌بست است. وی تأکید کرد، تحریم‌ها جز این که اقتدار ایران را بیشتر کنند، تأثیری نخواهند داشت.

یک روز پیش از سفر مالکی به آنکارا، شرکت ملی نفت ترکیه (TPAO)، قرارداد توسعه دو میدان گازی را در عراق به امضا رساند که نشان می‌دهد آنکارا قصد دارد به پل ارتباطی انرژی بین اروپا و خاورمیانه تبدیل شود. همچنین در میان مجموعه قراردادهایی که عراق در تلاش برای چهار برابر کردن حجم تولید نفت خام خود، با شرکت‌های بین‌المللی به امضا رسانده، TPAO سهم اندکی را در

دو حوزه نفتی عراق از آن خود کرده است.

به طور کلی، ۵۵ درصد شرکت‌های خارجی که در کردستان عراق سرمایه‌گذاری کرده‌اند (۶۴۰ شرکت از تعداد هزار و ۱۷۰ شرکت)، ترکیه‌ای هستند. پیش‌بینی می‌شود تجارت دو جانبه ترکیه-عراق از ۶ میلیارد دلار در سال گذشته، در مدت ۴ سال آینده به ۲۰ میلیارد دلار برسد.

ایران در نیروگاه‌های برق، مدارس و کارخانه‌های عراق سرمایه‌گذاری کرده و با وجود تحریم‌های غرب به هدف محدود کردن تجارت با این کشور، برآورد می‌شود آمار صادرات آن به عراق از ۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۹ به ۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ برسد.

### منافع دو رقیب

ایران و ترکیه از آنجایی که سال‌ها به دنبال یافتن راه حلی برای مبارزه با کشمکش شورشیان جدایی طلب گرد بوده‌اند، در برقراری ثبات در عراق منافع دارند. پژوهش‌گر مؤسسه خاورمیانه معتقد است، ایران و ترکیه اگر چه بر سر عراق با هم رقابت می‌کنند، اما حزب توسعه و عدالت حاکم در آنکارا به دنبال گسترش روابط با تهران بوده و دلیل این امر تا حلی کاهش احتمال درگیری‌های منطقه‌ای است. به گفته واین وایت، هم تُرک‌ها و هم ایرانی‌ها تمایلی ندارند که گردها بیش از این استقلال یابند.

نکته دیگر آن که هر دو کشور ایران و ترکیه، به دنبال نفوذ بیشتر در بغداد هستند و با این که ایران اکنون یک پله بالاتر ایستاده، کارشناسان معتقدند به علت فشار جامعه بین‌الملل و افزایش تحریم‌ها علیه این کشور، ترکیه به زودی از ایران پیشی خواهد گرفت. ■